

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿಕಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ

ಡಾ. ಪ್ರಮೋದ ಫ. ಹಳೇಮನಿ*

*ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳಗಾವಿ.

Abstract:

ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಮಾನವನ ಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರವಾಗಿದೆ. ಬರವಣಿಗೆ ಕಲೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಿಂದ ಬರವಣಿಗೆ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಅಕ್ಷರಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಉತ್ಖನನ, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ದೇಗುಲಗಳು, ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲಗಳು, ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಡಿಕೆ-ಕುಡಿಕೆಗಳು, ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಮುದ್ರೆಗಳು, ಆಭರಣಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸೂಜಿ ಕೂಡ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1784 ರಲ್ಲಿ ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ ಅವರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ 'ರಾಯಲ್ ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಬೆಂಗಾಲ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.

Please cite this article as: ಪ್ರಮೋದ ಫ. ಹಳೇಮನಿ. (2022). ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿಕಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 1(4), 45-49.

ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾನವನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ದಿನದಿಂದ ಅವನ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುನರ್ರಚಿಸುವ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಶಾಖೆಗಳಾದ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಭೌತಿಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಿಲೆ, ಮಣ್ಣು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ತನ್ನ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆಯುಧ-ಸಲಕರಣೆ, ಆಭರಣ, ಕಟ್ಟಡ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವೆನಿಸುವ ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ಆಯುಧ-ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವುದೇ ಶಿಲೆಯ ಮಾದರಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಲಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಧರ್ಮಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಹವಾಮಾನ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಮಾನವನ ವಸತಿ ನಿವೇಶನದ ಉತ್ಪನ್ನನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ

ಮಾನವ ಮತ್ತು ಆತನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೋಲಿಕಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಜೈವಿಕ ವಿಕಾಸ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಮುಂತಾದ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಂತಿದ್ದು, ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಭೌತಿಕ/ಜೈವಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಜೈವಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ವಿಕಾಸ, ಲಕ್ಷಣ, ಮಾನವ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ಹೋಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪೂರಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳಾದ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಮಾಜದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ವಸ್ತುಗಳ ಅವಶ್ಯಕ ಪ್ರಮಾಣ, ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿ, ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳು, ಕುಟುಂಬ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡವಳಿಕೆ, ಧರ್ಮ, ಸಂಕೇತ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಕಾಸ, ವೈವಿಧ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿನಿಮಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗ ವಿವರಣಾಶಾಸ್ತ್ರವು ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗ ವಿವರಣಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಜೀವನದ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಧಾರ್ಮಿಕ

ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ ವಿಧಾನ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಭಾಷೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರ ರಚನೆ, ವರ್ಗೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮಾನವನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ, ಹೈನು, ಚರ್ಮ, ಕೃಷಿ, ಬೇಟೆ, ಉಣ್ಣೆ, ಭಾರ ಹೊರಲು ಪಶು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಣಿ ಅವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಆ ಪರಿಸರವನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪುನರ್ರಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಸ್ಯಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಸ್ಯಗಳ ರಚನೆ, ವಿಕಾಸ, ವರ್ಗೀಕರಣ, ಸಸ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪರಿಸರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಸ್ಯ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾತಾವರಣ, ಪರಿಸರ, ಕೃಷಿಯ ಇತಿಹಾಸ, ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಕೃಷಿಯ ಆರಂಭ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪರಾಗ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವೃಕ್ಷಧಾರಿತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ

ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳು, ನದಿಗಳು, ಕಾಡುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ". ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನದಿಗಳು ಆದಿಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವು. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ನದಿಗೆ ಬರುವುದು, ಶಿಲೆಗಳ ದೊರೆಯುವಿಕೆ, ಬೇಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರಾತತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ

ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪದಾರ್ಥ ಇವುಗಳ ಗುಣಧರ್ಮ, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರತಿರೋಧ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ, ಕಾಂತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಕಾಂತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ಮುಂತಾದ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಟ್ಯಾಶಿಯಂ ಅರ್ಗಾನ್, ಇಂಗಾಲ-14, ಔಷ್ಣಿಕ ದೀಪ್ತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ

ಪದಾರ್ಥಗಳ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ. ಮಾನವನ ಮೂಳೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ಲೋರಿನ್, ನೈಟ್ರೋಜನ್, ಯುರೇನಿಯಮ್ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ರಾಸಾಯನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ, ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಡಲು ಸಹ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವನು. ಹೀಗೆ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಾಲನಿರ್ಣಯ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮುಂತಾದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ವಿಜ್ಞಾನವೆನಿಸಿದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಮಾಜವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಸ್ತುವು ಸಮಾಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ವಿವರಗಳು, ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಮೇಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಪರಾಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿತರಣೆ, ಬಳಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದಿನಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಘಟಕಗಳನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ವೆಚ್ಚವಾಗುವ ಹಣ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಬಳಕೆಯಾಗಲು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವ ವಿಮರ್ಶೆಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ

ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ನಿಸರ್ಗದ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾನವನು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆ, ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ, ಸಾವಿನ ನಂತರದ ಜೀವನ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಊಹಾಪೋಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳೆ ಆಗಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಶವ ಸಮಾಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಆಯುಧಗಳು, ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಹುದುಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಚಯವಾದರೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇತಿಹಾಸ

ಮಾನವನು ಅನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಇತಿಹಾಸ. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಮಾನವನ ಗತಕಾಲದ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ರಚಿಸಿ, ಅರಿತು, ಅರ್ಥ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಕಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಇವು ಸಹ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಹ ಇತಿಹಾಸ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರ, ಗ್ರಹಣ ಕಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಹ ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಹೊಂದಿರುವರು. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ತನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವನ ಅನಾಗರಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಗರಿಕ ಜೀವನದವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ರಾಮನ್ ಕೆ. ವಿ. (1991). ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು. ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್.
- ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ. (2016). ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ. ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ. ಪಿ ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ. (1979). ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ. ಪ್ರಕಾಶಕರ ಹೆಸರು
- ಸುಂದರ. (1960). ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ.